

Handläggare
Johan Seuffert
Telefon: 08-50828945

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2020-06-15, p. 14

Fleetmanagement statusrapport

Kända effekter av fleetmanagement-funktionens arbete

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens rapportering

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Sedan 2016 har miljöförvaltningen ansvarat för den koncernövergripande fleetmanagement-funktionen. Nedan beskrivs nuläge samt vilka effekter införandet har gett koncernen. Fleetmanagement-funktionen har under åren 2016-2020 arbetat med att implementera kategoristyrning samt att förverkliga kommunkoncernens antagna fordonsstrategi. Detta innebär att få på plats rutiner och processer för:

- inköp av fordon genom en årlig förnyad konkurrensutsättning
- finansiering av fordon genom finansiell leasing samt inköp av lätta lastbilar med separat flak och hytt
- införa extern fordonsadministration
- upphandla elbilspool
- arbete med omflyttning internt av fordon och nya rutiner för avyttring
- upphandla auktionsförrättare för avyttring av fordon
- upphandla elektronisk körjournal
- upphandla hyrbil

- kartlägga hemtjänstens fordonsanvändning och arbetat med att få in flera elbilar inom hemtjänsten inom projektet Meister
- erbjuda koncernen test av elbilar och elassisterade lastcyklar
- utvidga samarbetet med andra kommuner i länet

Fleetmanagement-funktionen har genom enkäter internt till stadens bolag och förvaltningar och externt till leverantörerna utvärderat arbetet och på så sätt kunnat anpassa och förfina arbetet genom åren. Resultatet från enkäterna visar på att fleetmanagement-funktionens arbete behövs och uppskattas internt och koncernen uppfattas av leverantörerna som en påläst och professionell beställare.

Under år 2020 har sammantaget minst 2 miljoner kronor sparats in i minskade utgifter för staden tack vare fleetmanagement-funktionens arbete. Framgångsfaktorer har varit en långtgående samordning av fordonshanteringen inom staden kombinerat med en kostnadseffektiv digitalisering. Detta har lett till både lägre kostnader och ökad kvalitet.

Bakgrund

Sedan 2016 har miljöförvaltningen haft huvudansvaret för stadens övergripande fordonsarbete genom fleetmanagement-funktionen (beslut i kommunfullmäktige 2015-11-02 ärende 2015:119 RI+V, Dnr 129-1408/2015).

Årlig förnyad konkurrensutsättning (FKU) för inköp av fordon Stockholms stad (alla förvaltningar och en majoritet av bolagen) är anslutna till Adda Inköpscentrals (Adda är nytt namn för tidigare SKL-kommentus inköpscentral) ramavtal för fordon. Staden är dessutom ansluten till Adda:s drivmedelsavtal.

Inför 2017 inhämtade funktionen behovet av fordon inom hela koncernen genom referensgrupper och individuella samtal med koncernens olika fordonsansvariga. Detta arbete resulterade i en gemensam grund för vilken typ av utrustning stadens fordon ska ha. Detta blev samtidigt underlag för den första gemensamma FKU för personbilar, lätta lastbilar samt minibussar. Personbilarna var fördelade på tre olika storlekar (liten, mellan och stor).

En gemensam FKU ger en rad fördelar i jämförelse med att som tidigare låta enskilda förvaltningar och bolag göra egna separata avrop. Den ekonomiska fördelen i form av lägre inköpspris/-leasingavgift är den som är lättast att påvisa.

2020 beställdes 112 st fordon totalt enligt följande uppdelning:

- 71st elbilar = 66%
- 28st gasbilar = 28%
- 9st laddhybrider = 8%
- 4st specialfordon

FKU:n resulterade i ca 1,5 miljoner kronor i ökade rabatter, i jämförelse med SKL:s avtal.

Nytt för 2021 är att fleetmanagement-funktionen har gjort en FKU gemensamt med Tyresö kommun, Järfälla kommun och Region Uppsala. Detta innebär en volym om totalt 240 stycken fordon. Även 2021 års FKU resulterade i bra rabatter och denna gång fick även andra kommunerna och regionen bättre priser på fordon.

Elbilpool

Stockholms stad har sedan april 2021 ett avtal med Bilpoolen.nu för en koncernövergripande elbilspool. Bilpoolen är en del av fordonsstrategin och bidrar till en effektivare fordonsflotta genom färre, bättre nyttjande och mer miljöanpassade fordon. Bilpoolen.nu ersätter den tidigare upphandlande bilpoolen Sunfleet (där avtalet gick ut i april 2021). Det nya avtalet sträcker sig till april 2024, med möjlighet till förlängning ett år.

Serviceförvaltningen genomförde upphandlingen under 2020-2021. Miljöförvaltningen har hjälpt till vid framtagandet av kravspecifikationen och är ansvarig för implementering av avtalet, inklusive kontakten mellan leverantören och alla avropsberättigade verksamheter. Miljöförvaltningen ansvarar även för koncernövergripande kommunikation, utvärdering och uppföljning av elbilpoolen, som sker kvartalsvis.

Bilpoolen består av elbilar, Renault Zoe och Hyundai Ioniq samt eldrivna lätta lastbilar. I dagsläget håller Bilpoolen.nu på att leverera ut fordon till de platser där bilar från den tidigare bilpoolen har varit placerade, så målet är att det snart ska finnas minst 27 avropade elbilar i Stockholm som alla anställda i staden får använda. Majoriteten av elbilarna kommer att vara placerade i Arenagaraget, Hantverkargatan, Fleminggatan och Rådhusgaraget, och även i ytterstaden vid Kista Entré, Kirunaplan och Instrumentvägen (Hägersten). Medarbetarna får även använda övriga bilar som Bilpoolen.nu har ställt ut på andra platser inom

Stockholm. Vid intresse kan fler elbilar placeras ut och nytt för det här avtalet är att även lätta ellastbilar nu ska erbjudas i poolen.

Elbilarna kostar 75 kronor/timme, vilket är betydligt mindre jämfört med motsvarande leasingbilar. Elbilarna är även öppna för stockholmarna genom medlemskap hos Bilpoolen.nu, dock till leverantörens ordinarie prislista.

Fleetmanagement-funktionen har en pågående dialog med förvaltningar och bolag för att samordna intresse och följa upp användningen av elbilpoolen. En utförd enkätstudie visar att användarna är mycket nöjda med tjänsten och rekommenderar även andra att använda bilpoolen. Fleetmanagement-funktionen utvecklar, samordnar och upprätthåller informationsinsatser via interna kanaler, såsom intranätet och nyhetsbrev till stadens chefer och upphandlare. Funktionen har även regelbunden kontakt med fordonsansvariga via telefon, skype och e-post och i samband med gemensamma frukostmöten.

Fordonsadministration

Arbetet med extern fordonsadministration av stadens fordon hos LeasePlan fortskrider efter implementationen 1 juni 2019. I den upphandlade tjänsten ingår bland annat granskning av stadens fordonsomkostnadsfakturor samt samfakturering månadsvis med elektronisk faktura som automatiskt konteras i stadens ekonomisystem Agresso vilket ger tidsbesparingar samt effektiviserar fakturahanteringen för stadens anställda. Tjänsten ger också möjlighet till bättre kostnadsuppföljning och överblick av fordonen för till exempel planering för service, besiktning och fordonsutbyte.

Leverantören tillhandahåller även en digital lösning via sin hemsida där fordonsansvariga kan hämta färdigställda rapporter med information om stadens fordonsflotta. Leverantören skickar även regelbundet rapporter innehållande till exempel uppföljning av bränslestatistik till stadens fordonsansvariga.

Lånefordon och lånelastcyklar,

Miljöförvaltningen har sedan 2010 köpt in och lånat ut elbilar inom koncernen för att få fler verksamheter att upptäcka fördelarna med elbil. Förvaltningen har under åren bytt ut denna bil vid tre tillfällen och alltid sålt elbilen vidare inom staden till andra förvaltningar. Cirka 80 procent av alla förvaltningar och bolag som lånat elbilen har senare köpt/leasat egen elbil.

Under 2018 tog fleetmanagement-funktionen beslutet om att sälja den senaste eldrivna minibussen och ersätta denna med en eldriven

lastcykel. En nyhet gick ut på stadens intranät att det nu fanns möjlighet att låna en elassisterad lastcykel inom staden för att se om detta skulle kunna vara något för verksamheten. Inom loppet av två veckor blev lastcykeln uppbokad för utlåning under ett helt år. Ytterligare en lastcykel köptes in och även den lånades ut inom koncernens verksamhet.

Under 2019 var det fortsatt stort intresse för båda elassisterade lastcyklarna och de var utlånade större delen av året. På grund av pandemin och ökat hemarbete under 2020 försvårades utlåningen och efterfrågan minskade. För att väcka intresse för cyklarna igen kommer fleetmanagement-funktionen att marknadsföra dem på stadens intranät under våren 2021. Intresset för utlåningen år 2021 får avgöra om lastcyklarna ska behållas för fortsatt utlåning eller säljas vidare till någon verksamhet inom staden.

Intern omplacering av fordon

En del av strategin har även varit att när en verksamhet inte längre har behov av ett fordon ska fleetmanagement-funktionen vara behjälplig med att undersöka om det finns andra verksamheter inom koncernen som kan ha behov av fordonet. Omplacering av fordon har ökat med tiden och fler fordon har omplacerats än tidigare, totalt ca 20 fordon.

Avyttring via auktion,

Implementering av nytt avtal om auktionstjänst vid försäljning av fordon till externa köpare har genomförts. Upphandlingen resulterade i att kostnaden för att avyttra ett fordon är cirka en fjärdedel jämfört med tidigare. Under år 2020 såldes 84 st fordon vilket ger en uppskattad lägre kostnad för avyttring på 330 000 kronor för kommunkoncernen. Leverantör är BCA (British Car Auktions). Tjänsten har hittills uppskattas av och fungerat mycket bra för stadens olika användare.

Bidrag till laddinfrastruktur inom koncernen

Fleetmanagement-funktionen sökte och beviljades år 2016 totalt 4,6 miljoner kronor i stöd från Naturvårdsverket, Klimatklivet för laddinfrastruktur till koncernens laddbara bilar. Genom att detta gjordes en gång för hela koncernen sparades tid och resurser för koncernens verksamheter. Stödet har bidragit till att sänka stadens investeringskostnad med cirka hälften, för laddinfrastruktur för de egna fordonen.

Slutrapportering till Naturvårdsverket skickades in och godkändes under år 2020.

Kartläggning av fordon inom hemtjänsten, intern och extern
Sommaren 2018 kartlades hemtjänstens fordon inom staden av en sommarjobbare. Syftet var att få en bättre översikt av vilken typ av fordon som användes, hur de används och se om det var möjligt för hemtjänsten att börja använda elbilar. Kartläggningen visade på att många delar av stadens hemtjänstverksamhet har goda förutsättningar för att börja använda elbilar. Sedan dess har ett flertal hemtjänstverksamheter i egen regi gått över till eldrivna fordon med gott resultat. Under andra halvan av 2019 genomfördes även en kartläggning av fordonen hos de privata leverantörerna av hemtjänst inom staden i samarbete med Äldreförvaltningen. Syftet var att få en bättre översikt av vilka fordon de privata leverantörerna använder i utförandet av hemtjänsten för att framöver kunna ställa ökade miljökrav på fordonen. Kartläggningen visade att övervägande små bilmodeller används och cirka 85 procent är bensindrivna. Av dessa 85 procent är cirka 20 procent elhybrider.

Äldreförvaltningen har ambitionen att ställa tydligare miljökrav på fordon än de som hittills varit gällande. Detta kan ske i samband med en revidering av förfrågningsunderlaget. På så sätt skulle en omställning till elbilar även efterfrågas hos de privata leverantörerna. Pandemin gjorde att arbetet pausades under år 2020 men i början av 2021 kunde arbetet återupptas på äldreförvaltningens initiativ.

Förslag till krav har tagits fram av fleetmanagement-funktionen i samråd med äldreförvaltningen. Förslaget har godkänts av flera referensgrupper och ska senare antas av ledningsgruppen för äldreförvaltningen och kommunfullmäktige.

Intern och extern enkätundersökning

För att utvärdera och utveckla fleetmanagement-arbetet och kategoriteamets arbete och förstå verksamheten bättre har ett antal enkäter gjorts några år i rad. Det skickas ut två enkäter samtidigt, en till fordonsansvariga och en till fordonsleverantörer. Enkäten till fordonsansvariga syftar till att mäta fordonsansvarigas uppfattning om styrning av fordonshanteringen i staden. Enkäten till fordonsleverantörer syftar till att mäta hur staden uppfattas som avtalspart.

De senaste enkäterna behandlade år 2020. Frågorna har en gradskala för att ge betyg samt ett fritextfält för respondenten att

lämna kommentarer. Enkäterna för 2020 har jämförts med enkäterna för 2019 och 2018.

De interna enkätfrågorna har en fortsatt positiv svarsgradering med det genomsnittliga betyget 5+(ca 4,7 2019, ca 5,2 2020), på en 6-gradig skala. Resultatet har förbättrats på 8 av 9 frågor.

Antalet respondenter var 73 procent under både 2018, 2019 och 67,5 procent 2020, vilket fortfarande anses godtagbart.

Verksamheterna i staden anser fortfarande att det är bra med en tydlig central styrning och att det är viktigt att kunna göra anpassningar för behov som inte tillgodoses med de styrdokument som finns. Flera verksamheter har till exempel behov av fordon som inte finns med på den årsavtalade beställningsblanketten. De bilar som förmedlas via det centrala avtalet ska täcka den övervägande delen av fordon som köps av staden.

Önskemål och behov av elfordon som personbilar, lätta lastbilar och parkmaskiner är idag större och blir alltmer aktuellt. Det ställer också krav på att information är lättillgänglig och begriplig, att det finns kompetens om elfordon, tillräckligt med energi i bilarna för att klara av att driva fordonen vid alla tillfällen och utrymme för att kunna genomföra investeringar för elektrifiering.

Fleetmanagement-funktionen har återkopplat till en del verksamheter och kommer undersöka ytterligare behov av hjälp och informationsinsatser. Det finns idag information på intranät och digitala informationsmöten för fordonsansvariga varje kvartal. Dessutom extrainsatta möten vid behov.

Den externa enkäten har skickats ut till färre leverantörer 2020 än tidigare år. 2020 års enkät har gått ut till nuvarande avtalsparter. Antalet respondenter är 59 procent vilket anses relativt lågt men har ökat jämfört med 2019 års enkät (53 procent). Samtliga svarsalternativ har fått ett minskat betyg från cirka 5 till 4,5 på en 6-gradig skala. En leverantör skriver att de inte sett tydligt formulerade mål för annat än miljö- och klimatpåverkan. Det är få som skrivit i det frivilliga kommentarsfälten.

I övrigt tolkas resultatet som att staden uppfattas som en fortsatt mycket god avtalspart.”

Elektronisk körjournal

Upphandling av nytt avtal om elektronisk körjournal har genomförts, leverantör blev Automile AB. Den elektroniska körjournalen kommer att underlätta redovisningen och automatiskt rapportera korrekt mätarställning för stadens fordon, vilket kommer att ge bättre och mer korrekt uppföljning och statistik. Den kommer även registrera eventuella hastighetsöverträdelser och att på aggregerad nivå kunna utgöra underlag för diskussioner om trafiksäkerhet. Vid en konsekvensbedömning av tjänsten enligt GDPR konstaterades bland annat att insamlandet av hastighetsöverträdelser utgör en högriskbehandling samt att den lagliga grunden för uppgiftsinsamlingen är osäker. Vissa delar av staden behöver dessutom dispens från Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) för att samla in uppgifter om hastighetsöverträdelser. Detta innebär att ett samråd med IMY enligt GDPR är nödvändigt innan tjänsten kan tas i drift. Samrådet är påbörjat och har pågått under våren 2021. Ett besked från IMY väntas innan sommaren.

Fordonsflottans sammansättning inom kommunkoncernen 2020

Vid utgången av 2020 hade Stockholms stad gemensamt en fordonsflotta med 955 fordon av vilka 100 procent miljöbilsklassade enligt stadens definition vid inköpstillsfallet, med undantag för 40 stycken specialfordon. År 2020 bestod flottan av 36 procent elbilar, 43 procent biogasfordon, 4 procent etanolbilar, 4 procent laddhybrider, samt snåla fossilbilar (hybrid-, diesel- och bensinbilar) på sammanlagt 13 procent. De tre senaste åren har endast elbilar, biogasbilar och laddhybrider införskaffats dvs. inga snåla bensin- och dieselbilar.

Kommunalt samarbete med kranskommuner

Fleetmanagement-funktionen initierade och startade ett nätverk för fordonsspår med kranskommunerna under 2018. Det har hittills varit sju träffar inom nätverket. Syftet med nätverket är kunskapsutbyte och informations-spridning. Träffarna har hittills varit mycket uppskattade.

Kommande arbete

Just nu pågår arbete med upphandling av hyrbilsavtal och implementering av nytt avtal för extern elbilpooltjänst. Utöver upphandlingar så pågår ständigt ett arbete med rådgivning och att se över rutiner för att effektivisera samt göra arbetet för koncernens många fordonsansvariga enklare.

Konvertering till biodrivmedel

Under januari 2021 konverterades två av trafikkontorets laddhybridbilar från el-bensin till el-etanol (E85) på initiativ och bekostad av fleetmanagement-funktionen. Syftet med konverteringen är att testa tekniken och visa upp möjligheten inför att eventuellt konvertera fler av stadens fordon, när den av staten aviserade konverteringspremien blir verklighet i januari 2022. Genom att konvertera laddhybrider från el-bensin till el-etanol blir bilarna i det närmaste fossilfria. Hittills har de konverterade bilarna fungerat bra och trafikkontorets personal är nöjda.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Att arbeta med att hantera en fordonsflotta på cirka 1 000 fordon på ett kostnadseffektivt och rationellt sätt kräver expertis inom fleetmanagement-området. Genom införandet av fleetmanagement-funktionen har betydande förenklingar och effektiviseringar åstadkommit för koncernen, vilket sammanlagt lett till att minst 12-15 miljoner kronor sparats i minskade utgifter under åren 2017 - 2020.

Fleetmanagement-funktionen har genom enkäter till alla bolag och förvaltningar och externt till leverantörerna utvärderat arbetet och på så sätt kunna anpassa och förfinas verksamheten genom åren. Resultatet från enkäterna visar att fleetmanagement-funktionens arbete behövs och uppskattas internt och koncernen uppfattas som en påläst och professionell beställare av leverantörerna.

Arbetet inom fleetmanagement-funktionen fortgår och förhoppningen är att under kommande år hitta ytterligare områden att förbättra. Ett utökat samarbetet med andra kommuner ska stärka funktionens expertis och sprida stadens erfarenheter till gagn för miljö, klimat och kommunal ekonomi.

SLUT